

**Målbeskrivelse for
speciallægeuddannelsen i
*Intern medicin: Gastroenterologi &
Hepatologi***

Sundhedsstyrelsen

Dansk Selskab for Gastroenterologi og Hepatologi

April 2014

Målbeskrivelse for speciallægeuddannelsen i Intern medicin: Gastroenterologi og hepatologi.

Redaktion

Sundhedsstyrelsen
Axel Heides Gade 1
2300 København S

Emneord: Målbeskrivelse, speciallægeuddannelsen, speciale, gastroenterologi, hepatologi

Kategori: Vejledning

Sprog: Dansk

URL: <http://www.sst.dk>

Versionsdato: April 2014

Format: pdf

Udgivet af: Sundhedsstyrelsen

Forord

I henhold til § 2 i bekendtgørelse nr. 1257 af 25. oktober 2007 om uddannelse af speciallæger godkender Sundhedsstyrelsen målbeskrivelser for de lægelige specialer. Målbeskrivelserne angiver de teoretiske og praktisk-kliniske kompetencer, som kræves for at opnå tilladelse til at betegne sig som speciallæge i det enkelte speciale.

Målbeskrivelserne for de lægelige specialer udarbejdes i tæt samarbejde med de videnskabelige selskaber.

Målbeskrivelsen for speciallægeuddannelsen i Intern medicin: Gastroenterologi og Hepatologi er udarbejdet i samarbejde med Dansk Selskab for Gastroenterologi og Hepatologi.

Uddannelse og Autorisation
Sundhedsstyrelsen

April 2014

Indholdsfortegnelse

Indholdsfortegnelse	4
1 Indledning	5
1.1 Overgang til ny målbeskrivelse	5
2 Den generelle del	5
3 Den specialespecifikke del	5
3.1 Beskrivelse af specialet	6
3.2 Beskrivelse af uddannelsens overordnede forløb	6
3.3 Fælles medicinsk grunduddannelse	7
3.3.1 Kompetencer	7
3.3.2 Læringsstrategier og metoder til kompetencevurdering	7
3.3.3 Liste med specialets obligatoriske kompetencer	7
3.3.4 Obligatoriske fælles intern medicinske kurser	13
3.4 Hoveduddannelsens specialespecifikke del	17
3.4.1 Kompetencer	17
3.4.2 Læringsstrategier og metoder til kompetencevurdering	18
3.4.3 Liste med specialets obligatoriske kompetencer	19
3.4.4 Obligatoriske specialespecifikke kurser	25
3.4.5 Obligatorisk forskningstræning	288
4 Dokumentationsdel	299
4.1 Logbog for fælles medicinsk grunduddannelse	30
4.1.1 Obligatoriske kompetencer, fælles medicinsk grunduddannelse	30
4.1.2 Obligatoriske kurser, Fælles intern medicinske kurser	31
4.1.3 Attestation for godkendte ansættelser	32
4.2 Logbog for hoveduddannelsen, specialespecifikke del	33
4.2.1 Obligatoriske kompetencer, specialespecifikke	33
4.2.2 Obligatoriske kurser i hoveduddannelsen, specialespecifikke	35
4.2.3 Attestation for gennemført forskningstræning	36
4.2.4 Attestation for godkendte ansættelser	36
5 Nyttige links	37
5.1 Generelle links	37
5.2 Specialespecifikke links	37

1 Indledning

I henhold til § 2 i Sundhedsstyrelsens bekendtgørelse nr. 1257 af 25. oktober 2007 (med senere tilføjelser) om uddannelse af speciallæger godkender Sundhedsstyrelsen målbeskrivelserne for de lægelige specialer.

Målbeskrivelserne præciserer de minimumskompetencer, der skal opnås og godkendes i løbet af lægens uddannelse til speciallæge.

De videnskabelige selskaber har en naturlig faglig interesse i at sikre, at kompetencerne i målbeskrivelserne er relevante og opdaterede, dels i forhold til den faglige udvikling i specialerne og dels baseret på den erfaring, der opnås under anvendelsen af målbeskrivelser og uddannelsesprogrammer i uddannelsesforløbene.

Der udarbejdes adskilte målbeskrivelser for specialespecifikke introduktionsforløb og hoveduddannelsesforløb.

1.1 Overgang til ny målbeskrivelse

Denne målbeskrivelse, udarbejdet af Dansk Selskab for Gastroenterologi og Hepatologi (DSGH) 's uddannelsesudvalg og de tilhørende hjælpeskemaer og dokumentationsdel er gældende for hoveduddannelsesforløb i Intern Medicin: Gastroenterologi og Hepatologi opslået efter offentliggørelsen på Sundhedsstyrelsens hjemmeside.

Allerede opslåede forløb og igangværende forløb på denne dato kan afslutte forløbet i henhold til målbeskrivelsen fra 2008 eller kan efter aftale vælge at overgå til denne målbeskrivelse og dokumentationsdel. Hvis man vælger at skifte, skal alle mål i den nye målbeskrivelse opfyldes, dvs. kompetencevurderes, som beskrevet i denne målbeskrivelse. Ved skift fra målbeskrivelse fra 2008 til målbeskrivelse fra 2014 skal uddannelsesplanen justeres.

2 Den generelle del

Der knytter sig en række lovmæssige regler og begreber til speciallægeuddannelsen som er ens for alle målbeskrivelser, på tværs af specialer og for introduktions- og hoveduddannelserne.

På [Sundhedsstyrelsens hjemmeside](#) er den danske speciallægeuddannelse nærmere beskrevet, herunder lovgrundlag, organisation, opbygning, aktører, terminologi med mere.

3 Den specialespecifikke del

Denne del af målbeskrivelsen beskriver specialet, de kompetencer der som minimum skal opnås samt specialets anbefalinger til læringsstrategier og fastlagte obligatoriske metoder til kompetencevurdering. Ligeledes beskrives de obligatoriske specialespecifikke kurser og forskningstræning. Denne del er udarbejdet af specialets videnskabelige selskab, som også er ansvarlig for revision i henhold til Sundhedsstyrelsens vejledning om udarbejdelse og revision af målbeskrivelse.

3.1 Beskrivelse af specialet

Intern Medicin: Gastroenterologi og Hepatologi omfatter forebyggelse, undersøgelse, behandling og kontrol af patienter med medfødte og erhvervede sygdomme i spiserør, mave-tarmkanal, bugspytkirtel, lever og galdeveje.

Specialets gastroenterologiske opgaver domineres af udredning og behandling af patienter med kronisk inflammatorisk tarmsygdom, reflukssygdom, ulcussygdom, mavesmerter, afføringsforstyrrelser, malabsorptionstilstande, cancer og anæmi. Ca. 80 % af specialets aktivitet udøves i ambulant regi. Specialets hepatologiske opgaver domineres af udredning og behandling af patienter med cirrose og komplikationer hertil, samt viral hepatitis, autoimmune leversygdomme, vaskulære leverlidelser og tumorer i leveren. Disse patienter er ofte indlæggelseskrævende.

Specialet er kendetegnet ved anvendelse af et stort antal diagnostiske og terapeutiske endoskopiske procedurer (gastroskopi, sigmoideoskopi, koloskopi, ERCP, kapselendoskopi, visse steder også endoskopisk ultralydsundersøgelse, push enteroskopi og enteroskopi med dobbelt-ballon teknik). Specialet er afhængigt af et tæt samarbejde med bl.a. radiologi, mave-tarm og leverkirurgi, klinisk fysiologi og nuklearmedicin, samt patologi.

Faglig profilering

De fleste speciallæger i Intern Medicin: Gastroenterologi og Hepatologi vil uddanne sig ud over de krav, der er angivet i målbeskrivelsen. Herved dannes en række mere eller mindre afgrænsede ekspertområder. Dette foregår i en vekselvirkning mellem de muligheder, der skabes af den fagligt videnskabelige udvikling og de krav, der opstår i sundhedsvæsenet. Det må forventes at det ved besættelse af slutstillinger vil blive tillagt betydning, at speciallægen har erhvervet sådanne kompetencer, der ligger ud over målbeskrivelsens krav. I forbindelse med dannelsen af specialet Intern medicin: Gastroenterologi og Hepatologi har det ikke været hensigtsmæssigt at fiksere denne udvikling ved beskrivelse af mere etablerede fagområder, men dette kan på et senere tidspunkt blive naturligt

Specialets udbredelse

Der er speciallæger indenfor specialet ansat på næsten alle hospitaler i Danmark, enten på afdelinger med hovedfunktion eller på afdelinger med regions/højt specialiseret funktion. Specialet råder over 15 årlige hoveduddannelsesstillinger fordelt på de tre uddannelses regioner. Det videnskabelige selskab Dansk Selskab for Gastroenterologi og Hepatologi dækker specialet. Specialet har høj forskningstradition med betydelig international status.

Fremtiden

Behovet for speciallæger i Intern Medicin: Gastroenterologi og Hepatologi vil stige betydeligt. Det skønnes at behovet for uddannede speciallæger formentlig vil være mellem 230 til 260 i 2025.

3.2 Beskrivelse af uddannelsens overordnede forløb

Formålet med hoveduddannelsen i Intern Medicin: Gastroenterologi og Hepatologi er at sikre at den uddannelsessøgende indenfor specialets virke har den nødvendige viden, kunnen og de færdigheder samt holdninger, således at hun/han efterfølgende kan fungere selvstændigt som speciallæge i Intern Medicin: Gastroenterologi og Hepatologi.

Den uddannelsessøgende i Intern Medicin: Gastroenterologi og Hepatologi hoveduddannelse har i forvejen både teoretisk viden og praktisk kunnen indenfor intern medicin, gastroenterologi og hepatologi via den intern medicinske introduktionsstilling. I den fælles grunduddannelse i intern medicin indgår gastroenterologiske/hepatologiske elementer i uddannelsen.

Hoveduddannelsen er opbygget som et samlet ansættelsesforløb indeholdende den fælles grunduddannelse i intern medicin og den specialespecifikke del.

3.3 Fælles medicinsk grunduddannelse

3.3.1 Kompetencer

De enkelte kompetencer, som skal opnås af alle læger i hoveduddannelse i et af de 9 intern medicinske specialer, er beskrevet i nedenstående skema. For at markere, at der her er tale om de **fælles intern medicinske kompetencer**, betegnes numrene med præfixet FIM. De medicinske ekspertkompetencer, som tilegnes i fællesdelen af hoveduddannelsen har samme betegnelser, som de, der erhverves i introduktionsuddannelsen. Det skal dog understreges, at kompetencerne i hoveduddannelsen erhverves på et højere niveau. Dette sikres gennem kompetencevurderingsprocessen bl.a. ved brug af de generiske kompetencekort. Kompetencelisten indeholder dels de medicinske ekspertkompetencer i form af symptomkomplekser (brystsmerter, feber osv.) og dels de organisatoriske kompetencer som afspejler sig i vagtfunktion, ambulatoriefunktion og stuegangsfunktion.

Det er primært i introduktionsuddannelsen, at den organisatoriske kompetence i relation til vagtfunktion erhverves, mens det primært er i hoveduddannelsen at kompetencer i relation til ambulatoriefunktion erhverves. Derfor er den organisatoriske kompetenceerhvervelse i relation til vagtfunktion placeret i introduktionsuddannelsen og den organisatoriske kompetenceerhvervelse i relation til ambulatoriefunktion placeret i hoveduddannelsen. De medicinske ekspertkompetencer erhverves i alle funktioner (vagt, ambulatorium og stuegang) gennem hele uddannelsen. Skemaet nedenfor indeholder forslag til læringsmetoder, som afdelingen og den uddannelsessøgende læge kan vælge mellem. Derimod er den/de anførte metode(r) til kompetencevurdering obligatoriske.

3.3.2 Læringsstrategier og metoder til kompetencevurdering

Kompetencekort, kompetencevurderinger og vejledninger ligger på [DGSHs hjemmeside i porteføljen](#).

3.3.3 Liste med specialets obligatoriske kompetencer

Nedenstående liste angiver de fælles intern medicinske kompetencer speciallægen i Intern Medicin: Gastroenterologi og Hepatolog som minimum skal besidde ved endt uddannelse.

Kompetencer			Læringsstrategi(er), anbefaling	Kompetencevurderingsmetode(r) obligatorisk(e)
Nr.	Kompetence	Konkretisering af kompetence (inklusive lægeroller)		
FIM1	Varetage diagnostik, behandling, profylakse af de almindelige medicinske sygdomsmanifestationer, herunder kunne afgøre om patienten skal henvises til andet speciale.	<p>Medicinske ekspert</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Brystmerter, 2. Åndenød 3. Bevægeapparatets smerter 4. Feber 5. Vægttab 6. Fald & Svimmelhed 7. Ødemer 8. Mavesmerter og afføringsforstyrrelser, 9. Den terminale patient 10. Bevidsthedspåvirkning og/eller neurologiske udfald 11. Væske og elektrolytforstyrrelser 12. Det abnorme blodbillede 13. Forgiftningspatienten 14. Den shockerede patient 	<ul style="list-style-type: none"> • Selvstudier og klinisk erfaring • Konferencefremlæggelse og diskussion • Iagttagelse af andres arbejde (herunder epikrise-skrivning) • Undervise • Udarbejde instrukser • Udarbejde undervisningsmateriale • Deltagelse i teoretiske kurser 	<p>Case-baserede struktureret interviews.</p> <p>Opnåelse af kompetencen vurderes ved hjælp af generisk kompetencekort FIM1 til brug fælles intern medicinsk hoveduddannelse</p> <p>Kompetencekortet anvendes som en interviewguide, for at sikre at man i samtalens løb berører væsentlige aspekter af kompetencen.</p> <p>De 14 forskellige sygdomsmanifestationer diskuteres ud fra samme kompetencekort (som altså kopieres i 14 eksemplarer)</p>

FIM2	Varetage god kommunikation	<p>Kommunikator</p> <p>Indhente information fra patienter og pårørende eksempelvis stille relevante spørgsmål, lytte og forstå og give plads til samtalepartneren.</p> <p>Videregive og indhente information ved tværfaglige møder, ved stuegang og konferencer og i journalnotater og epikriser, eksempelvis både mundtligt og skriftligt kunne fremstille en problemstilling kortfattet og struktureret, samt formulere en konklusion.</p>	<p>Identificere gode rollemodeller</p> <p>Opsøge feedback</p>	360-graders feedback
FIM3	Samarbejde med andre personalegrupper, patienter og pårørende	<p>Samarbejder</p> <p>Samarbejde med andre faggrupper, eksempelvis at planlægge sit eget arbejde under hensyntagen til andre personalegrupper og pårørende, vejleder og supervisere ved behov, overholde aftaler.</p> <p>Samarbejde indenfor egen faggruppe, eksempelvis være opmærksom på fælles arbejdsforpligtigelser, vejlede og supervisere ved behov, gøre fornuftigt brug af andres viden og erfaring.</p>	<p>Identificere gode rollemodeller</p> <p>Opsøge feedback</p> <p>SOL kurser</p>	360-graders feedback

FIM4	Agere professionelt	<p>Professionel</p> <p>Forholde sig etisk til en problemstilling, eksempelvis omtale patienter, kolleger og samarbejdspartnere respektfuldt, og overveje det etiske i en mulig behandling.</p> <p>Forholde sig til egne evner og begrænsninger, eksempelvis søge hjælp ved behov, kende egne læringsbehov, planlægge egen uddannelse, følge med i specialets udvikling, vedligeholde videnskabelig viden, forholde sig til egne karrieremuligheder.</p>	<p>Identificere gode rollemodeller Opsøge feedback</p>	360-graders feedback
FIM5	Lede og organisere	<p>Leder- og administrator</p> <p>Administrere sin egen tid, eksempelvis blive færdig til tiden med stuegang/ambulatorie/vagtarbejde, samtaler, med andre opgaver og bevare overblikket over opgaverne også i pressede situationer.</p> <p>Lede og fordele arbejdsopgaver, eksempelvis lede et vagthold, fordele opgaver i forbindelse med stuegang herunder vide, hvilke opgaver lægen bør bede andre varetage.</p>	<p>Identificere gode rollemodeller Opsøge feedback SOL kurser</p>	360-graders feedback

FIM6	Gennemføre stuegang	Leder og administrator, samarbejder, kommunikator, medicinsk ekspert Påtage sig lederrollen, demonstrere samarbejdsevne i relation til plejepersonale, patienter og pårørende og udvise den nødvendige medicinske ekspertkompetence jf. mål nr. 1	Identificere gode rollemodeller Opsøge feedback Refleksion over gode og dårlige stuegange Overvejelser over egen faglig og personlig udvikling siden intro niveau	Direkte observation af stuegang, kompetencekort FIM6, LINK
FIM7	Varetage ambulatoriefunktion	Leder og administrator, samarbejder, kommunikator, medicinsk ekspert Påtage sig lederrollen, demonstrere samarbejdsevne i relation til plejepersonale, patienter og pårørende og udvise den nødvendige medicinske ekspertkompetence jf. mål nr. 1	Opsøge feedback Identificere gode rollemodeller	360 graders feedback Casebaseret diskussion
FIM8	Sikre den gode udskrivelse	Leder og administrator, samarbejder, kommunikator, Medicinsk ekspert I samarbejde med det tværfaglige team sikre adækvat plan (plejeforanstaltninger, genoptræning, udredning) for patient, der udskrives. Formidle planen, således at det er klart for patient, hjemmepleje, praktiserende læge og evt. ambulatorielæge, hvad formål og plan for det ambulante forløb er.	Læsning af journaler, refleksion over patientforløb i forbindelse med epikrise skrivning, træne epikrise-skrivning Overvejelser over egen faglig og personlig udvikling siden intro niveau	Audit af egne udskrivelsesnotater/epikriser Hjælpekema: auditskema, FIM8, LINK
FIM9	Udviser vilje og evne til kontinuerligt at opsøge ny viden, vurdere og udvikle egen	Akademiker, Professionel <ul style="list-style-type: none"> Med rutine kunne anvende databaser, fx Pubmed, 	Afdelingsundervisning Udarbejde EBM-opgave og fremlægge resultaterne heraf	Bedømmelse af opgave og præsentation. Kompetencekort FIM9 til brug for

<p>ekspertise samt bidrage til udvikling af andre og faget generelt.</p>	<p>videnskabeligt bibliotek eller andre tilgange til en evidensbaseret litteratursøgning</p> <ul style="list-style-type: none"> • Formidle et videnskabeligt budskab til kolleger og andet personale ved hjælp af forskellige hjælpemidler som overhead, grafiske IT-programmer og lign. • Angive struktur i en præsentation <p>I vagtfunktion, på stuegang eller i ambulatoriet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Identificere faglige problemstillinger som kræver personlige studier (lærebøger, litteratursøgning, guidelines mv.) • Identificere faglige problemstillinger som kræver kvalitetssikring, herunder gældende retningslinjer og videnskabelig evidens • Problematisere, kondensere og fremlægge en sygehistorie 	<p>Refleksion over og diskussion af arbejdsfunktioner sammen med daglig klinisk vejleder</p>	<p>vurderingen findes på LINK Kompetencekort til brug ved stuegang FIM6, LINK</p>
--	---	--	---

3.3.4 Obligatoriske fælles intern medicinske kurser

	Akut medicin
Mål	At styrke kursistens viden om udredning, behandling og differentialdiagnostiske overvejelser ved modtagelse af den hyperakutte medicinske patient herunder <ul style="list-style-type: none">• Den chokerede patient• Feber• Dyspnoe• Den bevidstløse / bevidsthedspåvirkede patient• Den forgiftede patient• Brystsmerter
Varighed	1 dag (7 timer)
Form	Eksternat.
Placering	Kurset ligger som nr.1 i kursusrækken DSIM er ansvarlig for kursusafholdelse og tildeler kursisten en kursusplads.
Krav til godkendelse	Aktiv deltagelse

	De 8 selskabers kursusdage (Geriatrici står for kurset Den ældre patient og er derfor ikke med her)
Mål	Inden for hvert speciale skal kursisten kende vigtige akutte tilstande samt andre tilstande, som skal kunne håndteres af alle speciallæger i intern medicin.
Varighed	4 dage (28 timer) fordelt på Endokrinologi, Kardiologi, Infektionsmedicin, Nefrologi, Reumatologi, Lungemedicin, Gastroenterologi, Hæmatologi
Form	Eksternat.
Placering	Kurset ligger som nr.2 i kursusrækken DSIM er ansvarlig for kursusafholdelse og tildeler kursisten en kursusplads.
Krav til godkendelse	Aktiv deltagelse

	Rationel farmakoterapi
Mål	<p>Kursisten opnår viden om farmakologiske aspekter i den kliniske hverdag:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Klinisk farmakologi, herunder farmakodynamik og kinetik i særlige kliniske situationer (nyre- og leversvigt, ældre patienter) • Polyfarmaci herunder interaktioner og compliance, Prioritering af medicin, når der gives mange præparater (set i relation til f.eks. pris, compliance, profylaktisk behandling) • Tilskudsregler herunder enkelt-, kroniker- og terminaltilskud • Farmakoøkologi herunder brug af antibiotika • Brug af rekommendationslister
Varighed	2 dage (14 timer)
Form	Kurset indeholder teoretiske oplæg, gruppearbejde med cases samt fremlæggelse og diskussion af relevante emner.
Placering	Kurset er nr. 3 i kursusrækken DSIM er ansvarlig for kursusafholdelse og tildeler kursisten en kursusplads.
Krav til godkendelse	Aktiv deltagelse

	Neurologi for intern medicinere
Mål	<p>At give kursisten viden om</p> <ul style="list-style-type: none"> • akut neurologisk undersøgelse og vurdering • hovedpine • svimmelhed • epilepsi og andre krampetilstande, • polyneuropati og polyradiculitis • Ekstrapyrimidiale bivirkninger • Apopleksi
Varighed	1 dag (7 timer)
Form	Eksternat. Teoretiske oplæg og patientcases
Placering	Kurset ligger som nr. 4 i kursusrækken. DSIM er ansvarlig for kursusafholdelse og tildeler kursisten en kursusplads.
Krav til godkendelse	Aktiv deltagelse

	Psykiatri for intern medicinere
Mål	<p>Mål</p> <p>Viden om psykiatriske tilstande</p> <ul style="list-style-type: none"> • Psykiatriloven (rød og gul tvang, dobbeltindlæggelser) • akutte psykoser, • Delirium (akut og protraheret) • depression (herunder screening og viden om behandlingstilbud og komplikationer til medikamentel behandling) • selvmords adfærd (alarmsignaler og screening for selvmordsadfærd)
Varighed	Varighed 1 dag (7 timer)
Form	Form Eksternat. Teoretiske oplæg og patientcases
Placering	Kurset ligger som nr. 5 i kursusrækken. DSIM er ansvarlig for kursusafholdelse og tildeler kursisten en kursusplads.
Krav til godkendelse	Aktiv deltagelse

	Rationel klinisk beslutningsteori
Mål	<p>Mål</p> <p>At give kursisten viden om</p> <ul style="list-style-type: none"> • det almene sygdomsbegreb • kausalitet • vurdering af værdien af diagnostiske metoder og terapeutisk effekt, • måleskalaer, pålidelighed og relevans af data og rapporteringen heraf • diagnostisk strategi, • NNT samt teori og anvendelse af principper for evidensbaseret medicin (EBM),
Varighed	Varighed 1 dag (7 timer)
Form	Form Eksternat.
Placering	Indplacering i uddannelsesforløbet: Kurset ligger som nr. 6 i kursusrækken DSIM er ansvarlig for kursusafholdelse og tildeler kursisten en kursusplads.
Krav til godkendelse	Aktiv deltagelse

	Onkologi for intern medicinere
Mål	<p>At kursisten opnår viden om</p> <ul style="list-style-type: none"> • differentialdiagnostiske overvejelser ved klinisk mistanke om malign sygdom • udredning ved påvist tumor, initial behandling og visitation (pakkeforløb) • Udredning ved ukendt primærtumor • Komplikationer til onkologisk behandling (kemoterapi, strålebehandling) • Akut onkologi (f.eks. ved tværsnitssyndrom)
Varighed	1 dag (7 timer)
Form	Form Eksternat.
Placering	Kurset ligger som nr. 7 i kursusrækken DSIM er ansvarlig for kursusafholdelse og tildeler kursisten en kursusplads.
Krav til godkendelse	Aktiv deltagelse

	Den terminale patient, palliativ behandling
Mål	<p>Mål: Viden om/ forståelse for</p> <ul style="list-style-type: none"> • Stillingtagen til behandlingsniveau herunder lovgivning på feltet • Lægge behandlingsplan (forudseenhed) • Medicinsanering • Smertebehandling • Ernæring og væsketerapi • Angst, delirium • Brug af hospice og palliativ team • Tværsektoriel arbejdsdeling
Varighed	Varighed 1 dag (7 timer)
Form	Form: Eksternat
Placering	Indplacering i uddannelsesforløbet: Kurset ligger som nr. 8 i kursusrækken
Krav til godkendelse	Aktiv deltagelse

	Den ældre patient
Mål	Mål Viden om De særlige forhold, der gør sig gældende vedrørende manifestationer af almindelige sygdomme (atypisk sygdoms-præsentation) hos den ældre patient, herunder symptomatologien ved akutte tilstande Fald (inkl. synkope), svimmelhed Funktionstab, herunder genoptræningsplaner. Demens herunder differentialdiagnoser og lovgivning (værgemål, kørekort mm) Medicinering af den ældre, herunder profylaktisk behandling Ernæring og væskebehandling Visitation til specialafdeling
Varighed	2 dage (14 timer)
Form	Eksternat. Undervisningen er vekslende mellem korte oplæg, patient cases og gruppearbejde.
Placering	Kurset ligger som Nr. 9 i kursusrækken DSIM er ansvarlig for kursusafholdelse og tildeler kursisten en kursusplads.
Krav til godkendelse	Aktiv deltagelse

3.4 Hoveduddannelsens såecialespecifikke del

3.4.1 Kompetencer

De enkelte kompetencer, som skal vurderes, er her beskrevet, så det fremgår hvilke af de 7 lægeroller, der indgår i kompetencen. Det er desuden konkret beskrevet, hvilket niveau kompetencen skal mestres på, når den kan endeligt godkendes. Ved formulering af en kompetence vælges det aktionsverbum, der tydeligst beskriver hvordan kompetencen skal opnås. Der er angivet anbefalede læringsstrategier, som afdelingen kan vælge mellem. Derimod er den/de anførte metode(r) til kompetencevurdering obligatoriske. Hermed bliver disse landsdækkende, så det er ens hvordan kompetencen vurderes uanset hvor lægen uddannes og vurderes.

En speciallæge i Intern Medicin: Gastroenterologi og Hepatologi har brug for kompetencer på en række felter. Kompetencerne kan teoretisk set deles op på 7 roller:

- Medicinsk ekspert
- Kommunikator
- Samarbejder
- Administrator/leder
- Sundhedsfremmer
- Akademiker
- Professionel

Opdelingen er teoretisk, fordi enhver lægelig kompetence indeholder elementer fra de fleste af de 7 roller. Opdelingen kan dog tjene til at bevidstgøre om indholdet af de enkelte kompetencer. I denne del af målbeskrivelsen er anført en række intern medicinske gastroenterologiske og hepatologiske kompetencer og mål, som skal være opnået efter endt speciallægeuddannelse.

3.4.2 Læringsstrategier og metoder til kompetencevurdering

For at opnå en given kompetence kan anvendes forskellige læringsmetoder. Hvilke læringsmetoder, der anvendes, vil afhænge af den enkelte læges forudsætninger, den uddannelsesgivende afdelings muligheder og specialets tilbud om kurser. De nedenfor beskrevne metoder skal ikke opfattes som en udtømmende liste, men blot som nogle almindeligt anvendte og brugbare metoder. De skal ikke nødvendigvis alle anvendes.

- Læring i Klinisk arbejde/ Mesterlære bygger på praksisfællesskab, dvs. dette at mindre erfarne arbejder sammen med mere erfarne og lærer gennem iagttagelse, refleksion og diskussion. Der er således ikke blot tale om den mindre erfarnes imitation af en mere erfaren.
- Simulationstræning bygger på en læringsituation i et kontrolleret miljø ved brug af robotter og simulanter.
- Afdelingsundervisning er internt organiseret undervisning. Den der underviser er oftest den der lærer mest.
- Deltagelse i afdelingens kvalitetssikringsprojekter.
- Udarbejdelse af skriftligt materiale, f.eks. afdelingsinstrukser, undervisningsmateriale mm.
- Selvstudium, herunder litteraturstudier og E-learning.
- Kursus
- Læringsdagbog. Går ud på at den yngre læge skriver notater til brug for egen analyse og refleksion i forbindelse med udvalgte temaer. En læringsdagbog kan efter aftale med vejleder indgå i den personlige uddannelsesplan.
- Fokuseret ophold er et korterevarende ophold (dage eller uger) på afdelinger, som kan tilbyde uddannelse på områder, som ikke kan dækkes af de ansættelsessteder, der indgår i hoveduddannelsesforløbet.

Principper og metoder for kompetencevurdering

I denne målbeskrivelse er fastlagt, hvorledes målene skal kompetencevurderes. Dette er fastlagt detaljeret og konkret, idet der for hvert mål er udarbejdet et vurderingsskema. Vurderingsskemaerne og vejledning i brugen heraf kan findes i porteføljen.

Målbeskrivelsen definerer de kompetencer, alle uddannelsessøgende som minimum skal have. Det er ikke muligt at kompetencevurdere alt det en speciallæge efter endt uddannelse skal kunne mestre. Specielt når det drejer sig om de mål, der defineres under rollen som medicinsk ekspert, må de mål, som i henhold til nærværende målbeskrivelse skal vurderes, opfattes som værende repræsentative for lægens generelle kompetenceniveau. En speciallæge mestrer en lang række færdigheder af mere teknisk karakter, f.eks. pleuracentese, knoglemarvsbiopsi osv. Ikke alle speciallæger i intern medicin skal og kan til enhver tid mestre alle disse færdigheder. I vidt omfang må de tilegnes, når man arbejder på afdelinger, hvor de anvendes og derfor kan indøves.

Følgende kompetencevurderingsmetoder kan anvendes:

- **Struktureret observation i klinikken.** En speciallæge iagttager den yngre læge udføre en bestemt aktivitet og vurderer ud fra i forvejen opstillede kriterier, om den yngre læge mestrer kompetencen, altså om kompetencen kan godkendes. I denne målbeskrivelse indgår et antal vurderingsskemaer til brug for struktureret observation i klinikken. Struktureret interview er en samtale mellem den yngre læge og en vejleder (speciallæge). Samtalen skal dække i forvejen definerede områder. I denne målbeskrivelse indgår et antal kompetenceskemaer til brug for struktureret interview. Ud fra samtalen og en interviewguide i form af et vurderingsskema vurderer vejleder, om kompetencen kan godkendes.
- **Læringsdagbog.** Erhvervelse af viden og kunnen fremmes, når man gør sig processen bevidst. Læringsdagbogen er således primært – som navnet siger – et instrument der kan anvendes til læring. I denne målbeskrivelse er læringsdagbog dog også anvendt som led i kompetencevurdering. I forbindelse med de strukturerede interviews, som anvendes til kompetencevurdering forudsættes nemlig, at den yngre læge medbringer en optegnelse over nogle cases.
- **Gennemgang af portefølje.** Portefølje er den danske betegnelse for det, der i engelsksproget litteratur om uddannelse hedder ”portfolio”. Sprogligt betyder det en ”mappe man bærer med sig”. I en sådan mappe kan man samle materiale, som anvendes i læringsprocessen. Har man f.eks. besluttet at fokusere på at lære noget om pneumoni, kan man en periode samle cases, litteraturreferencer, røntgen beskrivelser, personlige refleksioner og lignende. En sådan samling kan danne udgangspunkt for en struktureret vejledersamtale. Den kan i denne forbindelse udover at demonstrere erhvervelsen af en medicinsk ekspertkompetence samtidig demonstrere lægens evne, til at vurdere sin egen kunnen og behov for yderligere læring, dvs. lægens kompetencer i rollen som professionel.
- **360-graders feedback** er en kompetencevurderingsmetode, der bliver udført af flere sundhedsfaglige medarbejdere ud fra i forvejen opstillede kriterier. Kompetencevurderingen udføres ved, at flere af lægens samarbejdspartnere anonymt besvarer et spørgeskema (enten i papirformat (findes i porteføljen), eller elektronisk).
- **Audit af journaler.** En struktureret bedømmelse af kvaliteten af journaler ud fra i forvejen opstillede kriterier.
- **Evidence Based Medicine (EBM) opgave** med efterfølgende mundtlig eller skriftlig fremlæggelse. Opgaven består i en struktureret kort og fokuseret litteratursøgning på basis af en konkret faglig klinisk problemstilling.

Kompetencekort og vejledninger ligger på specialets hjemmeside i porteføljen under uddannelse <http://www.mit.dsgh.net> (*link*). Disse kan løbende opdateres på udformning, men skal altid understøtte de beskrevne kompetencer og metoder.

3.4.3 Liste med specialets obligatoriske kompetencer

Denne liste angiver de kompetencer speciallægen som minimum skal besidde, med konkretisering af kompetencen, de anbefalede læringsstrategier og de(n) valgte obligatoriske metoder til kompetencevurdering. Kompetencerne og de tilknyttede vurderingsmetoder konkretiseres ved anvendelse af kompetencekort eller anden konkret vejledning, og der angives link til disse. I denne tekst skal det

tydeliggøres hvilke af de 7 roller, der indgår. Kompetenceopnåelsen kan evt. inddeles i forskellige sværhedsgrader, med angivelse af delniveau.

For at opnå speciallæge anerkendelse i IMGH skal lægen efter endt hoveduddannelse have dokumentation for at følgende kompetencemål er opnået

Nr.	Kompetencer		Læringsstrategi(er) anbefaling	Kompetencevurderingsmetode(r) obligatorisk(e)
	Kompetence	Konkretisering af kompetence (inklusive lægeroller)		
GH1	Symptomer /Tilstande		Klinisk arbejde/mesterlære, selvstudium, afdelingsundervisning, kursus, læringsdagbog	Vurderingsskema GH1a-g Godkendt kursus i gastroenterologi og hepatologi
a	Abdominalsmerter	Viden		Struktureret interview i klinikken
b	Afføringsforstyrrelser	Viden		Struktureret interview i klinikken
c	GI – blødning	Viden		Struktureret interview i klinikken
d	Malabsorption	Viden		Struktureret interview i klinikken
e	Abnorm leverbiokemi	Viden		Struktureret interview i klinikken
f	Icterus	Viden		Struktureret observation i klinikken Struktureret interview i klinikken Porteføljevurdering af 2 egne bedside UL
g	Akut/subakut leversvigt	Viden		Struktureret interview i klinikken
GH2	Gastroøsofageal reflux sygdom	Viden	Klinisk arbejde/mesterlære, selvstudium, afdelingsundervisning, instruksudarbejdelse, kursus, læringsdagbog	Struktureret interview i klinikken-skema GH2 Porteføljevurdering af 2 egne endoskopier Godkendt kursus i gastroenterologi
GH3	Ulcus sygdom	Viden	Klinisk arbejde/mesterlære, selvstudium, afdelingsundervisning, instruksudarbejdelse, kursus, læringsdagbog	Struktureret interview i klinikken-skema GH3 Porteføljevurdering af 2 egne endoskopier Godkendt kursus i gastroenterologi

GH4	Kronisk inflammatorisk tarmsygdom	Viden	Klinisk arbejde/mesterlære, selvstudium, afdelingsundervisning, instruksudarbejdelse, kursus, læringsdagbog	Vurderingsskema GH4a-c Godkendt kursus i gastroenterologi og hepatologi
a	Mb. Crohn	Viden		Struktureret observation i klinikken Struktureret interview i klinikken Porteføljevurdering af 3 egne endoskopier
b	Colitis ulcerosa	Viden		Struktureret observation i klinikken Struktureret interview i klinikken Porteføljevurdering af 3 egne endoskopier
c	Mikroskopisk colitis	Viden		Struktureret interview i klinikken
GH5	Pankreassygdomme	Viden	Klinisk arbejde/mesterlære, selvstudium, afdelingsundervisning, instruksudarbejdelse, kursus, læringsdagbog	Struktureret interview i klinikken-skema GH5 Godkendt kursus i gastroenterologi og hepatologi
GH6	Leverbetændelse	Viden	Klinisk arbejde/mesterlære, selvstudium, afdelingsundervisning, instruksudarbejdelse, kursus, læringsdagbog, fokuseret ophold	Vurderingsskema GH6a-c Godkendt kursus i hepatologi
a	Viral hepatitis	Viden		Struktureret interview i klinikken
b	Autoimmun leversygdomme	Viden		Struktureret interview i klinikken
c	Alkoholisk hepatitis	Viden		Struktureret interview i klinikken
GH7	Cirrose og komplikationer	Viden	Klinisk arbejde/mesterlære, selvstudium, afdelingsundervisning,	Vurderingsskema GH7a-c Godkendt kursus i hepatologi og avanceret gastroenterologi og hepatologi

			instruksudarbejdelse, kursus, læringsdagbog	
a	Øsofagus og fundus varicer	Viden		Struktureret observation i klinikken Struktureret interview i klinikken Porteføljevurdering af 1 bandingprocedure
b	Ascites og komplikationer	Viden		Struktureret interview i klinikken
c	Hepatisk encephalopati	Viden		Struktureret observation i klinikken Struktureret interview i klinikken
GH8	Ernæringsterapi ved gastrohepatologiske sygdomme	Viden	Klinisk arbejde/mesterlære, selvstudium, afdelingsundervisning, instruksudarbejdelse, kursus, læringsdagbog	Struktureret interview i klinikken-skema GH8 Godkendt kursus i gastroenterologi og hepatologi
GH9	GI cancer	Viden	Klinisk arbejde/mesterlære, selvstudium, afdelingsundervisning, kursus	Vurderingsskema GH9a-c Godkendt kursus i gastroenterologi og hepatologi
a	Øvre GI cancer	Viden		Struktureret interview i klinikken
b	Kolorektal cancer	Viden		Struktureret interview i klinikken
c	Primær og sekundær levercancer	Viden		Struktureret interview i klinikken
GH10	Procedurer		Klinisk arbejde/mesterlære, selvstudium, afdelingsundervisning, instruksudarbejdelse, kursus, læringsdagbog, simulationstræning	Vurderingsskema GH10a-d
a	Oesofago-gastro –duodenoskopi	Viden/Færdighed		Struktureret observation i klinikken

				"Køreprøve" Godkendt kursus i GI endoskopi
b	Sigmoideoskopi og koloskopi	Viden/Færdighed		Struktureret observation i klinikken- GH10b "Køreprøve" Godkendt kursus i GI endoskopi
c	Bedside abdominal ultralyd	Viden/Færdighed		Struktureret observation i klinikken- GH10c "Køreprøve" Godkendt kursus i hepatologi
d	Laparocentese	Viden/Færdighed		Struktureret observation i klinikken- GH10d

3.4.4 Obligatoriske specialespecifikke kurser

Specialespecifikke kurser for Gastroenterologi og Hepatologi

	Gastroenterologi
Mål	At styrke kursistens viden om udredning, behandling og differentialdiagnostiske overvejelser ved modtagelse af den gastroenterologiske patient herunder <ul style="list-style-type: none">• Dyspepsi, ulcus og reflux• Mavesmerter (akutte/kroniske)• Afføringsforstyrrelser• GI blødning• Kvalme/opkastning• Inflammatorisk tarmsygdom• Ernæring• Pancreassygdomme• Malabsorption
Varighed	4 dage (28 timer)
Form	Internat
Placering	Kurset skal ligge før det avancerede kursus i hepatologi og gastroenterologi Hovedkursuslederen er ansvarlig for kursusafholdelse og tildeler kursisten en kursusplads.
Krav til godkendelse	Aktiv deltagelse

	Hepatologi
Mål	<p>At styrke kursistens viden om udredning, behandling og differentialdiagnostiske overvejelser ved modtagelse af den hepatologiske patient herunder</p> <ul style="list-style-type: none"> • Påvirkede levertal • Cirrose og komplikationer • Hepatitis • Udredning af fokal forandring i lever • Galdevejscancer • Diagnostisk ultralyd for klinikere • Ernæring
Varighed	4 dage (28 timer)
Form	Internat
Placering	Kurset skal ligge før det avancerede kursus i hepatologi og gastroenterologi Hovedkursuslederen er ansvarlig for kursusafholdelse og tildeler kursisten en kursusplads.
Krav til godkendelse	Aktiv deltagelse

	Avanceret gastroenterologi og hepatologi
Mål	Kurset er fokuseret på den avancerede udredning og behandling af den gastroenterologiske og hepatologiske patient. Kurset forudsætter kursus i gastroenterologi og kursus i hepatologi. Kursisten får opdateret viden omkring den gastroenterologiske og hepatologiske patient, der ikke responderer på standard behandling; patienten med sjældne komplikationer til lever og tarmsygdomme. Kurset omfatter bl.a. kompliceret IBD (herunder graviditet), følgetilstande til levercirrose og vaskulære leversygdomme, patienter med tarminsufficiens/svigt og neuroendokrine tumorer.
Varighed	4 dage (28 timer)
Form	Internat
Placering	Kurset er placeret efter ”kursus i gastroenterologi” og ”kursus i hepatologi” Hovedkursuslederen er ansvarlig for kursusafholdelse og tildeler kursisten en kursusplads.
Krav til godkendelse	Aktiv deltagelse. Gennemførelse af pre-test og godkendelse af post-test

	Gastrointestinal endoskopi
--	----------------------------

Mål	At kursisten erhverver viden om de endoskopiske teknologier, indikationer for og teknik ved oesofagogastroduodenoskopi, sigmoideoskopi og koloskopi, de endoskopiske procedurers styrke og svagheder, forebyggelse og behandling af komplikationer samt viden om endoskopiske teknikker til hæmostase og polypektomi. Endvidere skal kursisten have kendskab til endoskopisk-retrograd-cholecho-pancreaticografi, perkutan endoskopisk gastrostomi, endoskopisk ultralydskanning og udvikling inden for områderne
Varighed	2 dage (14 timer)
Form	Eksternat
Placering	Hovedkursuslederen er ansvarlig for kursusafholdelse og tildeler kursisten en kursusplads.
Krav til godkendelse	Aktiv deltagelse

	Gastrointestinal billeddiagnostik
Mål	At kursisten opnår teoretisk og praktisk viden om billeddiagnostiske modaliteter anvendt i gastrointestinal diagnostik og terapi. Herunder indikation og eventuel kontraindikation for undersøgelsen, enkeltundersøgelers styrke/svaghed samt mulige fordele ved kombination af billeddiagnostiske undersøgelser herunder andre undersøgelsesmetoder.
Varighed	2 dage (14 timer)
Form	Eksternat
Placering	Hovedkursuslederen er ansvarlig for kursusafholdelse og tildeler kursisten en kursusplads.
Krav til godkendelse	Aktiv deltagelse

3.4.5 Obligatorisk forskningstræning

Angående den obligatoriske forskningstræning henvises til [porteføljen på specialets \(DGSN\) hjemmeside](#) .

4 Dokumentationsdel

Dokumentationen består af:

1. Godkendelse af obligatoriske kompetencer og kurser
2. Attestation for tidsmæssigt gennemført uddannelseselement i den lægelige videreuddannelse samt for forskningstræningsmodulet

4.1 Logbog for fælles medicinsk grunduddannelse

4.1.1 Obligatoriske kompetencer, fælles medicinsk grunduddannelse

Nr	Kompetence (tekst)	Dato for godkendelse	Godkendelse ved underskrift og stempel/læseligt navn på underskriver
FIM-1	Varetage diagnostik, behandling, profylakse af de almindelige medicinske sygdomsmanifestationer, herunder kunne afgøre om patienten skal henvises til andet speciale.		
FIM-2	Varetage god kommunikation		
FIM-3	Samarbejde med andre personalegrupper, patienter og pårørende		
FIM-4	Agere professionelt		
FIM-5	Lede og organisere		
FIM-6	Gennemføre stuegang		
FIM-7	Varetage ambulatoriefunktion		
FIM-8	Sikre den gode udskrivelse		
FIM-9	Udviser vilje og evne til kontinuerligt at opsøge ny viden, vurdere og udvikle egen ekspertise samt bidrage til udvikling af andre og faget generelt.		

4.1.2 Obligatoriske kurser, Fælles intern medicinske kurser

Kurstitel	Kursus- periode	Dato for godkendelse	Godkendelse ved underskrift og stempel/læseligt navn på underskriver
Akut medicin 1 dag			
Rationel farmakoterapi 2 dage			
Neurologi for intern medicinere 1 dag			
Psykiatri for intern medicinere 1 dag			
Rationel klinisk beslutningsteori 1 dag			
Onkologi for intern medicinere 1 dag			
Den terminale patient, palliativ behandling 1 dag			
Den ældre patient (2 dage)			

Kurstitel	Kursus- periode	Dato for godkendelse	Godkendelse ved underskrift og stempel/læseligt navn på underskriver
Gastroenterologi ½ dag			
Kardiologi ½ dag			
Lungemedicin ½ dag			
Infektionsmedicin ½ dag			
Hæmatologi ½ dag			
Reumatologi ½ dag			
Endokrinologi ½ dag			
Nefrologi ½ dag			

4.1.3 Attestation for godkendte ansættelser

Skemaet: Attestation for tidsmæssigt gennemført uddannelseselement i den lægelige videreuddannelse findes på [Sundhedsstyrelsens hjemmeside](#). Skemaet underskrives af den uddannelsesansvarlige overlæge.

4.2 Logbog for hoveduddannelsen, specialespecifikke del

4.2.1 Obligatoriske kompetencer, specialespecifikke

Kompetencenr	Kompetence (tekst)	Dato for godkendelse	Godkendelse ved underskrift og stempel/læseligt navn på underskriver
GH1	Symptomer /Tilstande		
a	Abdominalsmerter		
b	Afføringsforstyrrelser		
c	GI – blødning		
d	Malabsorption		
e	Abnorm leverbiokemi		
f	Icterus		
g	Akut/subakut leversvigt		
GH2	Gastroøsofageal refluks sygdom		
GH3	Ulcer sygdom		
GH4	Kronisk inflammatorisk tarmsygdom		
a	Mb. Crohn		
b	Colitis ulcerosa		
c	Mikroskopisk colitis		
GH5	Pankreassygdomme		
GH6	Leverbetændelse		
a	Viral hepatitis		
b	Autoimmun leversygdomme		
c	Alkoholisk hepatitis		
GH7	Cirrose og komplikationer		
a	Øsofagus og fundus varicer		
b	Ascites og komplikationer		
c	Hepatisk encephalopati		
GH8	Ernæringsterapi ved gastrohepatologiske sygdomme		
GH9	GI cancer		
a	Øvre GI cancer		
b	Kolorektal cancer		
c	Primær og sekundær levercancer		
GH10	Procedurer		
a	Oesofago-gastro –duodenoskopi		
b	Sigmoideoskopi og koloskopi		
c	Bedside abdominal ultralyd		
d	Laparocentese		

4.2.2 Obligatoriske kurser i hoveduddannelsen, generelle og specialespecifikke

Kurstitel	Kursusperiode	Dato for godkendelse	Godkendelse ved underskrift og stempel/læseligt navn på underskriver
Kursus i sundhedsvæsenets organisation og ledelse 1			
Kursus i sundhedsvæsenets organisation og ledelse 2			
Kursus i sundhedsvæsenets organisation og ledelse 3			

Specialespecifikke kurser

Kurstitel	Kursusperiode	Dato for godkendelse	Godkendelse ved underskrift og stempel/læseligt navn på underskriver
Gastroenterologi (internat) (kun medicin)			
Gastrointestinal endoskopi (medicin og kirurgi)			
Hepatologi (internat) (kun medicin)			
Gastrointestinal billeddiagnostik (medicin og kirurgi)			
Avanceret gastroenterologi og hepatologi (internat) (kun medicin)	o		

Attestation af hovedkursuslederen	
Attestation for at alle specialespecifikke kurser er gennemført og godkendt	Dato, underskrift og stempel/læseligt navn

4.2.3 Attestation for gennemført forskningstræning

Skemaet: Attestation for gennemført forskningstræningsmodul findes på [Sundhedsstyrelsen hjemmeside](#). Skemaet underskrives af den uddannelsesansvarlige overlæge eller forskningsansvarlig overlæge.

4.2.4 Attestation for godkendte ansættelser

Skemaet: Attestation for tidsmæssigt gennemført uddannelseselement i den lægelige videreuddannelse findes på [Sundhedsstyrelsen hjemmeside](#). Skemaet underskrives af den uddannelsesansvarlige overlæge.

5 Nyttige links

5.1 Generelle links

Sundhedstyrelsen:

[Sundhedsstyrelsen, special- og videreuddannelse](#)

De Regionale Videreuddannelsessekretariater:

[Videreuddannelsesregion Nord](#)

[Videreuddannelsesregion Syd](#)

[Videreuddannelsesregion Øst](#)

5.2 Specialespecifikke links

Dansk Selskab for Gastroenterologi og Hepatologi (DSGH):

<http://mit.dsgh.net/>

Danske Selskab for Intern Medicin (DSIM):

<http://www.dsim.dk/>